

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Bydgoszczy

LBY.410.3.3.2025

Justyna Łukaszewicz
Dyrektor Szkoły Podstawowej
im. Marii Konopnickiej
w Nowej Wsi Wielkiej
ul. Ogrodowa 1
86 – 060 Nowa Wieś Wielka

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/079 Profilaktyka i leczenie zaburzeń odżywiania

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Nowej Wsi Wielkiej ¹ ul. Ogrodowa 1, 86-060 Nowa Wieś Wielka
Kierownik jednostki kontrolowanej	Justyna Łukaszewicz, Dyrektor Szkoły Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Nowej Wsi Wielkiej ² , od 1 września 2007 r. ³
Zakres przedmiotowy kontroli	Działania na rzecz profilaktyki i leczenia zaburzeń odżywiania oraz ich efekty.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2022 r. do zakończenia czynności kontrolnych ⁴ z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli mają one istotny wpływ na ustalenia i oceny.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁵
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontroler	Artur Nierebiński, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/12/2025 z 30 stycznia 2025 r.

(akta kontroli str. 1-14)

¹ Dalej: „Szkoła” lub „SP”.

² Dalej „Dyrektor”.

³ Od 1 września 2007r. do 30 Listopada 2007 r. p.o. Dyrektor, od 1 grudnia 2007 r. Dyrektor.

⁴ Czynności kontrolne w jednostce prowadzono do 4 kwietnia 2025 r.

⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna⁶ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

NIK pozytywnie ocenia działalność Szkoły w kontrolowanym zakresie .

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Uczniom Szkoły treści związane z racjonalnym żywieniem oraz profilaktyką zaburzeń odżywiania były przekazywane w różnorodnej formie, w ramach realizacji podstawy programowej oraz działań dodatkowych. W badanym okresie realizowano działania uświadamiające o konieczności zdrowego odżywiania i prowadzenia zdrowego (aktywnego) trybu życia. Dyrektor Szkoły zorganizowała pomoc psychologiczno-pedagogiczną dla uczniów z zaburzeniami odżywiania zatrudniając odpowiednich specjalistów w wymiarze przewidzianym przepisami prawa. Uczniowie ze stwierdzonymi problemami w zakresie prawidłowego odżywiania byli na bieżąco obejmowani adekwatną formą pomocy. W Szkole wdrożono i stosowano politykę ochrony dzieci przed krzywdzeniem oraz procedury bezpieczeństwa tzw. „Bezpieczna Szkoła”, w których określono działania w przypadkach wystąpienia agresji między uczniami również na tle zaburzeń odżywiania, a także sposoby reagowania w przypadkach zaniedbań uczniów przez ich opiekunów.

Przeprowadzone w Szkole w roku 2024 badania wskazywały, że jedynie u 8,5% uczniów stwierdzono nieprawidłowy wskaźnik masy ciała tzw. BMI⁷.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Działania na rzecz profilaktyki i leczenia zaburzeń odżywiania oraz ich efekty

Opis stanu
faktycznego

1. W SP w każdym z badanych lat szkolnych⁸ przeprowadzono diagnozę potrzeb i problemów, w tym czynników chroniących i czynników ryzyka występujących w danej społeczności szkolnej. Diagnozy te sporządzane w formie pisemnej zawierały wyniki badań ankietowych uczniów oraz rodziców spostrzeżenia nauczycieli i członków Rady Rodziców. Diagnozy, opracowane w latach objętych kontrolą, nie wskazywały na występowanie jakichkolwiek problemów wśród uczniów związanych z zaburzeniami odżywiania. Nie odnotowano również wniosków, skarg oraz sugestii dotyczących ujmowania zagadnień związanych z zaburzeniami odżywiania w Planach Pracy Szkoły. W Szkole przeprowadzano obserwację potrzeb w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia związanej z zaburzeniami odżywiania, głównie w oparciu o bezpośrednie obserwacje uczniów dotyczące ich aktywności fizycznej oraz sposobów odżywiania. Obserwacje, jak wyjaśniła Dyrektor, były prowadzone podczas: zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych, zajęć prowadzonych w czasie pobytu uczniów w świetlicy szkolnej, przerw lekcyjnych, obiadów w stołówce szkolnej, wycieczek i biwaków szkolnych (gdzie również obserwowano uczniów podczas przygotowywania wspólnych posiłków). W wyniku tych działań nauczyciele wychowawcy wymienili⁹ 14 uczniów z zauważalną nadwagą oraz jednego ucznia z zauważalnym niedożywieniem, a także jednego ucznia, u którego zauważono lęk przed jedzeniem na stołówce. Szkoła dysponowała także sprawozdaniem

⁶ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁷ Z ang. Body Mass Index – BMI- wskaźnik masy ciała, obliczany według wzoru $BMI = \frac{\text{masa ciała [kg]}}{\text{wzrost [m]}^2}$. Kontrola przeprowadzona przez NIK w 2016 r. (Kontrola P/16/073 – Wdrażanie zasad zdrowego żywienia w szkołach publicznych - 20 szkół oraz 10 urzędów gmin z obszaru województwa lubelskiego, małopolskiego, mazowieckiego, podlaskiego i kujawsko-pomorskiego wykazała, że w roku szkolnym 2015/2016 odsetek uczniów z nieprawidłową masą ciała – z nadwagą, otyłością oraz niedowagą – wyniósł, aż 22%

⁸ Kontrolą szczegółową objęto lata szkolne: 2022/23, 2023/24 oraz 2024/25.

⁹ Szkoła sporządziła zestawienie wg stanu na dzień 27.02.2025 już po rozpoczęciu kontroli NIK

z działalności pielęgniarki szkolnej w pierwszym semestrze roku szkolnego 2024/25, które zawierało informacje o uczniach z zaniżonym wskaźnikiem BMI (pięcioro) oraz uczniach z zawyżonym wskaźnikiem BMI (34), co stanowiło łącznie 8,5% populacji Szkoły. Dane stanowiły efekt analizy wyników badań przesiewowych do bilansu zdrowia dzieci, które były przeprowadzone przez pielęgniarkę szkolną, a udostępnione zostały na pisemny wniosek Dyrektor Szkoły. Powyższe obserwacje pielęgniarki szkolnej były omawiane na posiedzeniu Rady pedagogicznej 11 lutego 2025 r.

Poza powyższym przypadkiem zagadnienia związane z zaburzeniami odżywiania uczniów nie były poruszane podczas posiedzeń Rady i posiedzeń Rady Rodziców, a także nie były przedmiotem skarg i wniosków złożonych w SP.

(akta kontroli str. 15-24, 70-86, 101-113, 149, 527-843)

2. Pomimo, że przeprowadzone diagnozy nie wskazywały potrzebę ujmowania w dokumentach planistycznych Szkoły zagadnień związanych z tematyką zaburzeń odżywiania, to w okresie objętym kontrolą w Pracy Świetlicy, ujęto m.in.: cykl zajęć o tematyce „Dbamy o swoje zdrowie” – październik 2024 i październik 2023, obchody „Światowego dnia zdrowia- kwiecień 2022 i kwiecień 2023 oraz obchody Światowego dnia Wody – marzec 2024, a także harmonogramach wydarzeń szkolnych gdzie ujęto m.in. akcje edukacyjno-prozdrowotną „Śniadanie daje moc” (dla klas 1-3 w każdym roku szkolnym objętym kontrolą NIK.

Uchwałą Rady Rodziców Szkoły z 18 lutego 2025 r. wprowadzono aktualizację programu wychowawczo-profilaktycznego Szkoły na rok 2024/25, w której ujęto obszar: Profilaktyka zaburzeń żywieniowych wraz z zadaniami dotyczącymi kształtowania postawy odpowiedzialności za własne zdrowie poprzez uświadamianie wpływu codziennych nawyków żywieniowych na samopoczucie i kondycję organizmu, zapoznanie rodziców z podstawowymi zasadami zdrowego odżywiania, a także edukację w zakresie zdrowego i racjonalnego odżywiania się oraz zachęcanie do aktywności fizycznej. Zmiana powyższego programu została wprowadzona w oparciu o wyniki badań przesiewowych udostępnionych przez higienistkę szkolną 17 stycznia 2025 r. W latach szkolnych 2022/23 i 2023/24 zagadnienia związane stricte z zaburzeniami odżywiania nie były ujmowane w Planach Pracy Szkoły i Programach profilaktyczno-wychowawczych.

Dyrektor wyjaśniła m.in., że programy wychowawczo – profilaktyczne oraz plany pracy szkoły były opracowywane zgodnie z wytycznymi przekazywanymi przez Ministra Edukacji Narodowej¹⁰ oraz Kuratorium Oświaty. W objętym kontrolą NIK okresie priorytety MEN oraz bieżące potrzeby środowiska szkolnego koncentrowały się na innych obszarach (tj. innych niż problematyka zaburzeń odżywiania) jak: cyberprzemoc, uzależnienia od substancji psychoaktywnych, promocja zdrowia psychicznego czy bezpieczeństwo fizyczne uczniów¹¹.

W statucie Szkoły jako jeden z celów i zadań SP wskazano wykazywanie troski o zdrowie i bezpieczeństwo uczniów, a w zadaniach szczegółowych ujęto m.in.:

- rozwijanie czynnych postaw wobec zdrowia, bezpieczeństwa i aktywności ruchowej (promowanie edukacji prozdrowotnej wśród uczniów, rodziców oraz nauczycieli);

¹⁰ Dalej: „MEN”.

¹¹ I te priorytety były ujmowane w dokumentach planistycznych Szkoły.

- poznanie osobowości ucznia, warunków życia i stanu zdrowia oraz współpraca w tym zakresie z rodzicami, pielęgniarką, pedagogiem, psychologiem i nauczycielem wychowania fizycznego;
- informowanie o problemach zdrowotnych swych wychowanków, trudnych sytuacjach rodzinnych, relacjach w zespole klasowym, zainteresowaniach i uzdolnieniach wychowanków, formach udzielanej pomocy;
- prowadzenie edukacji prozdrowotnej i promocji zdrowia wśród uczniów i rodziców (organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej).

(akta kontroli str. 15-21, 113-312, 389-395, 520-843)

3. W Programach wychowawczo-profilaktycznych SP obowiązujących na lata objęte kontrolą NIK, ako jeden z priorytetów wskazano wspieranie ucznia we wszechstronnym rozwoju, ukierunkowanym na osiągnięcie pełni dojrzałości m.in. w sferze fizycznej poprzez ukierunkowanie na zdobycie przez ucznia i wychowanka wiedzy i umiejętności pozwalających na prowadzenie zdrowego stylu życia i podejmowanie zachowań prozdrowotnych, w tym w zakresie przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się chorób cywilizacyjnych. Zdefiniowano także priorytety pracy wychowawczej, takie jak: Ochrona i wsparcie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, rozwijanie wśród rodziców świadomości znaczenia bezpieczeństwa zdrowia psychicznego i emocjonalnego u dzieci i młodzieży; Ograniczenie zjawiska agresji i przemocy rówieśniczej; Bezpieczeństwo w sieci oraz Profilaktyka uzależnień. W ramach pierwszego priorytetu wskazano zadanie pn. „Dbłość o zdrowie fizyczne poprzez aktywność ruchową”, gdzie jako formę realizacji określono: Uświadamianie korzyści płynącej z podejmowania aktywności fizycznej; Stwarzanie okazji do podejmowania aktywności fizycznej oraz Promowanie przebywania na świeżym powietrzu. Powyższe było realizowane¹² przez cały rok przez: wychowawców, nauczycieli wychowania fizycznego, pedagogów i psychologów, a adresowane było do wszystkich: uczniów, nauczycieli i rodziców.

W badanym okresie w ramach godziny wychowawczej zrealizowano m.in. następujące tematy:

- Czynniki zdrowego stylu życia – Pogadanka na temat czynników zdrowego stylu życia. Układanie jadłospisu zgodnie z zasadami żywienia (klasy 8 – marzec 2023, oraz klasy 8 marzec 2022),
- Uprawiamy sport i zdrowo się odżywiamy - Pogadanka na temat zdrowego odżywiania podczas uprawiania sportu i nauki (klasa 4 – rok 2023/24),
- Chcesz być zdrowy mały zuchu - spędzaj czas aktywnie w ruchu!, O sporcie, rekreacji i aktywnym wypoczynku - Promowanie zdrowego stylu życia opartego na aktywności ruchowej i zdrowym odżywianiu (klasa 5 rok szkolny 2024/25),
- Dlaczego ważny jest zdrowy styl życia – Pogadanka (klasa 6 – grudzień 2023 i klasa 7 – grudzień 2024),
- Ekologiczne życie- co jest ważne dla zrównoważonego rozwoju – Pogadanka (klasa 6 – grudzień 2023 i klasa 7 – grudzień 2024),
- Wiem co jem i zdrowo żyję ! – Pogadanka i Dyskusja (klasa 5 grudzień 2024).

W odniesieniu do zadań wskazanych w aneksie do programu wychowawczo-profilaktycznego uchwalonego 18 lutego 2025 r. zadanie pn. „edukacja w zakresie zdrowego i racjonalnego odżywiania oraz zachęcanie do aktywności fizycznej”, gdzie jako formę jego realizacji wskazano organizację warsztatów

¹² Stwierdzono na podstawie m.in. ewaluacji programów wychowawczo-profilaktycznych oraz raportów Dyrektor ze sprawowanego nadzoru

żywieniowych z Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa przesunięto do realizacji na kolejny rok szkolny z powodu braku możliwości nawiązania współpracy z tym ośrodkiem w danym roku szkolnym. Pozostałe zadania ujęte w tym aneksie zostały w szkole zrealizowane¹³. W odniesieniu do pozostałych obowiązujących w badanym okresie programów wychowawczo – profilaktycznych nie stwierdzono przypadków niezrealizowania lub odstępstw od realizacji zaplanowanych zadań z zakresu zaburzeń odżywiania.

(akta kontroli str. 15-67, 149-245, 527-844)

4. W okresie od 1 stycznia 2022 r. do 5 lutego 2025 r. oprócz realizacji podstawy programowej w Szkole zrealizowano 348 zajęć edukacyjnych związanych z promowaniem zdrowego odżywiania, które zostały ujęte w dziennikach lekcyjnych. Były to m.in.:

- spotkania z pszczelarzem: poznajemy życie pszczoł, Edukacja miodowa;
- wycieczki edukacyjne: chlebowe wioski, rajdy piesze, biwak – zdrowe śniadanie na pożegnanie;
- lekcje tematyczne: „Śniadanie daje moc”, „Krew – źródło życia, jak odżywianie wpływa na skład krwi”, „Rośliny pól i ogrodów – części jadalne warzyw, piramida zdrowego żywienia;
- akcje ogólnopolskie: „Śniadanie daje moc –przygotowujemy wspólnie zdrowe i kolorowe kanapki”, „Dzień jabłka”, „Święto dyni”;
- warsztaty edukacyjne o tematyce zdrowego odżywiania się;
- promowanie zdrowego stylu życia: Wkroczyć z Erasmusem w sport;
- pogadanki prozdrowotne;
- zajęcia sportowe, gdzie wskazywano na zdrową dietę i potrzebę aktywności fizycznej.

W ramach realizacji podstaw programowych:

- we wszystkich klasach I-III (edukacja przyrodnicza) realizowano m.in. następujące tematy : Zabawy ruchowe- w co bawili się Indianie- wycieczka do Silverado, Rośliny pól i ogrodów - części jadalne warzyw, Wymyślanie haseł o zdrowym odżywianiu – zabawy integracyjne, Przygotowywanie zdrowego posiłku, Odczytywanie zasad zdrowego odżywiania się i wyróżnianie zdrowych posiłków, Zdrowe śniadanie, Rola wody w życiu ludzi i zwierząt, Zdrowie z sadu i ogrodu.

- biologia (wszystkie klasy 4-8) realizowano m.in.: Wiem co jem – piramida żywieniowa, Higiena i choroby układu pokarmowego, Dojrzewanie to czas wielkich zmian, Głód i niedożywienie, Jak dbać o własne ciało, zdrowy styl życia, niebezpieczne substancje, Jedzenie wrogiem – anoreksja i bulimia

- wychowanie fizyczne (wszystkie roczniki) realizowano m.in.: Otyłość jako choroba obecnej cywilizacji, Piramida żywieniowa, Aktywność fizyczna i jej wpływ na zdrowie, Wskaźnik BMI.

Powyższe było kierowane zarówno do wszystkich uczniów, całych roczników jak i pojedynczych klas, w zależności od uszczegółowienia i rodzaju tematyki.

¹³ Tj. Kształtowanie postawy odpowiedzialności za własne zdrowie poprzez uświadamianie wpływu codziennych nawyków żywieniowych na samopoczucie i kondycję organizmu (lekcje dotyczące złych nawyków żywieniowych w klasach 1-8, zachęcanie uczniów do świadomego wyboru zdrowych produktów spożywczych w ramach bieżącej pracy z uczniem), zapoznanie rodziców z podstawowymi zasadami zdrowego odżywiania (rozpropagowanie stosownych informacji wśród wszystkich rodziców) oraz Edukacja w zakresie zdrowego i racjonalnego odżywiania oraz zachęcanie do aktywności fizycznej (kontynuowanie działań podejmowanych przez nauczycieli o tematyce zasad zdrowego odżywiania i stylu życia zawartych w podstawie programowej – wszyscy uczniowie, zorganizowanie spotkań dla wszystkich zainteresowanych rodziców z pielęgniarką szkolną ;un lekarzem dietetykiem oraz udostępnienie materiałów edukacyjnych w ramach przystąpienia do programu „zasady zdrowego żywienia – Ekipa Chrumasa gotuje”.

Wpływ na ograniczenie zaburzeń odżywiania miało również:

- prowadzenie własnej kuchni przez szkołę. W roku szkolnym 2024/25 z obiadów szkolnych korzystało 75,7% uczniów¹⁴, co zapewniało im spożycie przynajmniej jednego zdrowego i pełnowartościowego posiłku w ciągu dnia¹⁵);
- udostępnienie uczniom źródła filtrowanej wody;
- prowadzenie zajęć praktycznych (np. przygotowywanie wspólnych śniadań podczas biwaków szkolnych, udział w ogólnopolskim programie edukacyjnym „Śniadanie daje moc”);
- wspólne spożywanie śniadań nauczycieli z uczniami kl. 1-3;
- duża oferta dodatkowych zajęć ruchowych dla uczniów, prowadzonych w Szkole poza godzinami lekcyjnymi np. tańce, zajęcia sportowe;
- spędzanie przerw na boisku szkolnym;
- organizacja w szkole akcji/konkursów w przedmiotowym zakresie (np. „Śniadanie daje moc”);
- wyposażenie szkoły w pomoce dydaktyczne (Literatura, Multibooki, Zielniki, tablice demonstracyjne i informacyjne).

Zgodnie z raportem higienistki szkolnej z 17 stycznia 2025 r, około 6% populacji Szkoły stanowili uczniowie ze stwierdzoną nadwagą, 1,5% z otyłością oraz 1% z niedoborem wagi.

W wyniku obserwacji własnych prowadzonych przez kadrę pedagogiczną Szkoły zaobserwowano nieprawidłowości związane z zaburzeniami odżywiania u 14 uczniów. Po rozmowach przeprowadzonych z uczniami i ich rodzicami zaproponowano im m.in.: pomoc psychologiczną, pomoc dietetyka, lub rezygnację z niezdrowej żywności. Pięcioro spośród tych uczniów pozostawało pod opieką psychologów i pedagogów szkolnych. Tematykę zajęć związaną z edukacją i profilaktyką dotyczącą zaburzeń odżywiania wśród wszystkich uczniów realizowali wychowawcy klas oraz nauczyciele przedmiotowi. Posiadali oni wykształcenie pedagogiczne zgodnie z realizowanymi przez siebie przedmiotami, nie uczestniczyli w kursach i szkoleniach, a także seminariach dotyczących zaburzeń odżywiania.

(akta kontroli str. 15-100, 246-347, 375-388)

5. W roku szkolnym 2024/25 w strukturze Szkoły funkcjonowało dwoje pedagogów szkolnych, jeden psycholog oraz jeden pedagog specjalny, z których. W roku szkolnym 2023/24 natomiast: dwóch pedagogów, dwóch psychologów i jeden pedagog specjalny, w roku 2022/23 - dwóch pedagogów szkolnych i jeden psycholog, a w 2021/22 trzech pedagogów i jeden psycholog. Wszyscy specjaliści zatrudnieni byli w wymiarze pełnego etatu tj. 22 godzin tygodniowo. Osoby te posiadały wykształcenie wyższe kierunkowe w specjalizacji zgodnej z wykonywaną funkcją. W badanym okresie wśród uczniów Szkoły poza jednym przypadkiem alergii pokarmowej nie wystąpiły przypadki zgłoszenia przez rodziców chorób przewlekłych związanych z żywieniem, w tym anoreksji, bulimii czy otyłości.

Jak wyjaśniła Dyrektor pomoc psychologiczno-pedagogiczna w SP dla uczniów z zaburzeniami odżywiania oraz ich rodziców jest udzielana na różne sposoby. Wsparcie to realizowane było podczas codziennej pracy z uczniem i dostosowywane do jego indywidualnych potrzeb. Można je podzielić na następujące obszary:

¹⁴ Dane na dzień 24.02.2025 r.

¹⁵ Zbadano szczegółowo jadłospisy [Szkolne-szkolne](#) z lutego oraz marca 2025 r.

- identyfikacja problemu i pierwsze działania: w przypadku zaobserwowania problemu, takiego jak nadwaga lub inne trudności związane z odżywianiem, wychowawca przeprowadza konsultację z rodzicami, udzielając im porad i wskazówek dotyczących zasad zdrowego żywienia. Zachęca także do skorzystania z porady lekarza lub dietetyka oraz monitoruje sytuację zdrowotną ucznia. Dodatkowo zwracano uwagę na spożywane przez dziecko posiłki w szkole oraz motywowano je do podejmowania aktywności fizycznej i zmiany nawyków żywieniowych.
- reakcja na niedożywienie i brak regularnych posiłków: po otrzymaniu informacji o niedożywieniu dziecka lub braku regularnych posiłków, podejmuje działania interwencyjne. W sytuacjach wymagających rozpoznania sytuacji rodzinnej dziecka szkoła zgłasza sprawę do odpowiednich instytucji pomocowych, takich jak Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS).¹⁶
- wsparcie psychologiczno-pedagogiczne i współpraca z rodzicami. Psycholog szkolny oraz pedagog weryfikowali informacje dotyczące uczniów, u których podejrzewano zaburzenia odżywiania, takie jak celowe głodzenie się czy negatywna samoocena związana z wyglądem. Przeprowadzono rozmowy z uczniem, analizowano jego sytuację i podejmowano współpracę z wychowawcą klasy. Wychowawca informował rodziców o zaobserwowanych trudnościach i wspólnie z psychologiem monitorował stan dziecka.
- dostosowanie warunków szkolnych: indywidualne podejście do oceniania, zapewnienie spokojnego miejsca na odpoczynek w szkole w przypadku osłabienia lub złego samopoczucia ucznia, współpraca wychowawców i nauczycieli w zakresie obserwacji uczniów i reagowania na komunikację dotyczącą wyglądu i wagi, uwrażliwianie społeczności szkolnej na różnorodność w wyglądzie oraz edukacja na temat wpływu presji społecznej na samoocenę uczniów.

(akta kontroli str. 15-21, 348-357, 367-374)

6. W badanym okresie objętych pomocą pedagogiczno-psychologiczną było pięcioro uczniów, u których zaobserwowano problemy z nieprawidłowym odżywianiem, z czego u:

- jednego stwierdzono alergię/ nietolerancję pokarmową;
- jednego nadwagę;
- trojga zaburzenia związane z głodzeniem się lub niedożywieniem.

Kadra pedagogiczna oraz specjaliści zatrudnieni w SP w ramach swoich działań prowadziła rozmowy z pięcioma wyżej opisanymi dziećmi i ich rodzicami, w formie indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych. Zalecono także wizytę u lekarza rodzinnego i dalsze diagnozowanie w kierunku istniejących chorób u ucznia z nadwagą. W klasie ucznia z alergią pokarmową przeprowadzono zajęcia lekcyjne na ten temat. U uczniów z niedożywieniem monitorowano także spożywanie posiłków w szkole.

W okresie objętym kontrolą rodzice uczniów ani sami uczniowie nie zgłaszali pracownikom Szkoły problemów związanych z zaburzeniami odżywiania, nie

¹⁶ Z dokumentacji udostępnionej przez Szkołę, wynikało że w badanym okresie wystąpił jeden przypadek takiego zgłoszenia, po zgłoszeniu dziecko otrzymało pomoc w formie obiadu w Szkole. Ogółem w roku szkolnym 2024/25 34 uczniów korzystało z refundowanych obiadów w szkole, w roku 2023/24 30, w roku 2022/23 – 27 uczniów oraz 26 w roku szkolnym 2021/22.

zwracali się także o pomoc w tym zakresie¹⁷. Do Dyrektora nie wpłynęła stosowna opinia lub orzeczenie lekarskie, które wskazywałoby na występowanie zaburzeń odżywiania u któregośkolwiek z uczniów.

Dyrektor przez cały okres objęty kontrolą nie wydawała decyzji o zwolnieniu ucznia z zajęć lekcyjnych¹⁸ ze względu na rozpoznane choroby dotyczące problematyki związanej z kontrolą NIK.

(akta kontroli str. 15-24, 358, 375-386)

7. Szkole w latach objętych kontrolą NIK obowiązywały:

- Procedury reagowania w przypadku wystąpienia wewnętrznych i zewnętrznych zagrożeń fizycznych w szkole „bezpieczna Szkoła” – wprowadzone Zarządzeniem nr 9/2019 Dyrektora Szkoły z 27 maja 2019 r.¹⁹

- Procedury reagowania w przypadku wystąpienia wewnętrznych i zewnętrznych zagrożeń fizycznych w szkole „bezpieczna Szkoła” – wprowadzone Zarządzeniem nr 10/2024 Dyrektora Szkoły z 4 marca 2014 r.²⁰

- Polityka oraz procedury ochrony dzieci przed krzywdzeniem w Szkole- wprowadzona Zarządzeniem nr 23/2024 Dyrektora z 17 czerwca 2024 r.²¹

W procedurach tych określono m.in. sposoby postępowania na wypadek wystąpienia agresywnych zachowań uczniów w szkole, w tym przypadków agresji fizycznej i słownej wobec innych na każdym tle, a także w przypadku stwierdzenia skrzywdzenia dziecka na jakimkolwiek tle. Wskazano tam rekomendacje dla działań w szkole (m.in. sposoby i okoliczności zawiadamiania innych organów i instytucji do tego celu utworzonych).

Dyrektor wyjaśniła m.in., że w przypadkach podejrzenia niewłaściwej opieki ze strony rodziców (także związanymi z zaburzeniami odżywiania), pracownicy Szkoły kierowali się ogólną zasadą postępowania opartą na własnych doświadczeniach która obejmowała min.: Rozpoznawania pierwszych oznak problemu< poinformowanie wychowawcy klasy, konsultacje wychowawcy z pedagogiem i psychologiem, przeprowadzenie rozmowy z uczniem, kontakt z rodzicami, a następnie po uzasadnionym podejrzeniu stanu niepożądanego zgłoszenie sprawy do odpowiednich instytucji. Ponadto Dyrektor wskazała że w polskim systemie prawnym istnieją przepisy nakładające obowiązki na szkoły i innych pracowników oświaty, w przypadku podejrzenia narażenia dziecka na niebezpieczeństwo z powodu zaniedbań w opiece jak chociażby Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o ochronie zdrowia psychicznego lub kodeks rodzinny i opiekuńczy.

W latach 2022-25 pracownicy Szkoły w wyniku prowadzonych przez siebie działań wystosowali ogółem 24 zawiadomienia, w których informowano Sądy oraz inne instytucje o naruszeniu dobra dziecka polegającym na zaniedbaniu lub zidentyfikowanym przypadku przemocy. Żadne z zawiadomień nie było związane z problematyką zaburzeń odżywiania. Nie stwierdzono również przypadków przemocy lub agresji związanej z tematyką niniejszej kontroli NIK.

Dyrektor wyjaśniła ponadto, że w ramach nadzoru pedagogicznego prowadzono:

¹⁷ Poza pięcioma przypadkami opisanymi powyżej.

¹⁸ W tym zwłaszcza z lekcji wychowania fizycznego.

¹⁹ Z mocą obowiązywania od 27 maja 2019 r.

²⁰ Z mocą obowiązywania od 4 marca 2024 r. – nadal obowiązujące.

²¹ Z mocą obowiązywania od 17 czerwca 2024 r. – nadal obowiązuje.

- obserwacje pracy nauczycieli podczas realizowanych zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych,
- obserwacje lekcji/uroczystości/akcji/imprez podejmujących tematykę zdrowego odżywiania i aktywności fizycznej,
- monitorowano realizację podstawy programowej, działań zaplanowanych w planie pracy szkoły, programie wychowawczo-profilaktycznym,
- kontrolowano dokumentację szkolną,
- cykliczne rozmowy z pedagogami/psychologiem nt. realizowanego wsparcia.

Pielęgniarka szkolna²² w latach 2022/23-2023/24 nie przedkładała Dyrektorowi wyników badań profilaktycznych, nie wskazywała na negatywne zjawiska występujące w szkole w ww. zakresie. Z prowadzonych przez Dyrektora jednak bieżących rozmów z pielęgniarką szkolną wynikało, że w sytuacjach związanych z możliwymi zaburzeniami odżywiania u poszczególnych uczniów, kontaktowała się z rodzicami dzieci.

Nauczyciele w trakcie wykonywania swoich codziennych obowiązków zwracali uwagę na wszystkie aspekty funkcjonowania uczniów w szkole, w tym na: nawyki żywieniowe, aktywność fizyczną (nadmierna aktywność lub jej brak), nagła i znacząca utrata masy ciała lub jej szybkie uzyskanie, bladość, osłabienie, zawroty głowy, unikanie jedzenia w szkole.

W jednym przypadku, gdzie zauważono u ucznia objawy niedożywienia, po bliższym zdiagnozowaniu sytuacji domowej zawiadomiono Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Wsi Wielkiej i w ramach otrzymanej pomocy uczeń zaczął korzystać z obiadów szkolnych.

(akta kontroli str. 15-69, 342-347, 358-366, 396-526)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono i opatrzone podpisem własnoręcznym w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje *prawo zgłoszenia* na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

²² Nadzór nad pracą pielęgniarki szkolnej sprawował Dyrektor Gminnej Przychodni w Nowej Wsi Wielkiej

Bydgoszcz, 26 czerwca 2025 r.

Kontroler

(-) Artur Nierebiński
główny specjalista k. p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy

p.o. Dyrektor
(-) Tomasz Sobecki